

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk

po rozpoznaniu 23 lipca 2024 r.,

w sprawie **M. R.**

skazanego za popełnienie przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i in.,

wniosku obrońcy z urzędu w przedmiocie zasądzenia dodatkowych kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym,

postanowił
nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

W niniejszej sprawie, Sąd Najwyższy postanowieniem z 6 października 2021 r., sygn. akt II KK 395/21, oddalił jako oczywiście bezzasadną kasację obrońcy skazanego M. R. , a kosztami sądowymi za postępowanie kasacyjne obciążył skazanego. Tym samym postanowieniem zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. L. z Kancelarii Adwokackiej w W. kwotę 442,80 zł, w tym 23% VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji.

W dniu 20 czerwca 2024 r. wpłynął do Sądu Najwyższego wniosek adw. P. L. o zasądzenie na jego rzecz jako obrońcy z urzędu dodatkowej kwoty 360 zł i należnego podatku VAT (łącznie 442,80 zł) za sporządzenie i wniesienie kasacji, w oparciu o § 11 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Powołał się przy tym na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 27 lutego 2024 r., SK 90/22, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 20 grudnia 2022 r., SK 78/21 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2023 r., I KZP 5/23. Orzeczenia te – zdaniem wnioskodawcy – wobec stwierdzenia o niekonstytucyjności przepisów, na podstawie których orzeczono o kosztach pomocy prawnej świadczonej przez adwokata z urzędu, obliguje do odstąpienia od ich stosowania i umożliwia, w trybie art. 626 § 2 k.p.k., wydanie postanowienia uzupełniającego, z uwzględnieniem stawek należnych adwokatowi działającemu z wyboru.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 626 § 2 k.p.k. jeżeli w orzeczeniu wymienionym w § 1 nie zamieszczono rozstrzygnięcia o kosztach, jak również, gdy zachodzi konieczność dodatkowego ustalenia ich wysokości lub rozstrzygnięcia o kosztach postępowania wykonawczego, orzeczenie w tym przedmiocie wydaje odpowiednio sąd pierwszej instancji, sąd odwoławczy, a w zakresie dodatkowego ustalenia wysokości kosztów także referendarz sądowy właściwego sądu.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 27 lutego 2024 r., SK 90/22, orzekł, że „§ 2 pkt 1 w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2023 r. poz. 2631) w zakresie, w jakim określa opłaty stanowiące ponoszone przez Skarb Państwa koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu w wysokości niższej niż stawki minimalne opłat określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2023 r. poz. 1964, z późn. zm.), jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.”

Do daty wydania tego wyroku możliwość dodatkowego ustalenia wysokości kosztów wynikała z dokonywania przez Sąd Najwyższy rozproszonej kontroli konstytucyjności § 17 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów

nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu. Przepis ten naruszał zasadę równości, o której mowa w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, różnicując w sposób nieusprawiedliwiony sytuację obrońcy z wyboru oraz obrońcy z urzędu. Stwierdzenie przez sąd niekonstytucyjności przepisów, na podstawie których orzeczono o kosztach pomocy prawnej świadczonej przez adwokata z urzędu, obligowało do odstąpienia od ich stosowania i umożliwiało, w trybie przepisu art. 626 § 2 k.p.k., wydanie postanowienia uzupełniającego, z uwzględnieniem stawek należnych adwokatowi działającemu z wyboru (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2023 r., sygn. akt I KZP 5/23). Wobec wydania przez Trybunał Konstytucyjny przywołanego wyroku, nie ma już potrzeby dokonywania takiej rozproszonej kontroli konstytucyjności § 17 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

W konsekwencji, wobec uznania powyższego przepisu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości za niezgodny z Konstytucją, rozstrzygnięcie w sprawie należałoby oprzeć o przepisy § 11 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, gdzie stawka minimalna za sporządzenie i wniesienie kasacji wynosi 720 zł.

Skoro zaś w postanowieniu z 6 października 2021 r. Sąd Najwyższy z tego tytułu zasądził już na rzecz adw. P. L. 442,80 zł, w tym 23% VAT, to obecnie należałoby zasądzić różnicę pomiędzy należną obrońcy kwotą 720 zł a zasądzoną uprzednio 442,80 zł (z VAT), tj. 277,20 zł łącznie z VAT. Wprawdzie obrońca wnioskował o wyższą kwotę (360 zł + VAT), to jednak zasądzenie dodatkowych kosztów w takiej wysokości stawiałoby obrońcę z urzędu w korzystniejszej sytuacji niż ta, w której znalazłby się obrońca z wyboru (który otrzymałby 720 zł z VAT).

Prowadząc te rozważania, Sąd Najwyższy użył trybu przypuszczającego, ponieważ w rozpoznawanej sprawie kosztami postępowania kasacyjnego został obciążony skazany (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 października 2021 r.), a więc to on ponosiłby, na skutek uzupełnienia rozstrzygnięcia o kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu, dodatkowe obciążenia finansowe. Prawomocność orzeczenia w zakresie ponoszenia kosztów postępowania nie pozwala na

jakąkolwiek ingerencję w to rozstrzygnięcie. W tej sytuacji zgodzić się należy z wywodem zawartym w uzasadnieniu przywoływanego postanowienia Sądu Najwyższego podkreślającym, „że takie orzeczenie w oparciu o przepis art. 626 § 2 k.p.k., może zostać wydane wyłącznie wówczas, gdy w orzeczeniu merytorycznym, rozstrzygającym w przedmiocie kosztów procesu, kosztami tymi został w całości obciążony Skarb Państwa lub też, gdy osoba obciążona kosztami procesu zwolniona została od tej ich części, która związana jest z wydatkami Skarbu Państwa z tytułu wypłat dokonywanych za pomoc prawną świadczoną z urzędu.”

Podsumowując dotychczasowe rozważania, uwzględnienie uzasadnionego, co do istoty, wniosku obrońcy powodowałoby zaaprobowanie niezamierzonego zapewne działania na niekorzyść skazanego i wywołałoby skutki dla niego niekorzystne, czego Sąd Najwyższy – orzekający w tym składzie – zaaprobować nie mógł i dlatego orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

[ms]